

Ge lantbruket mer än bara ord

Publicerad i ATL 2019-07-26

Det är populärt att sätta mål och göra scenarier för framtiden. Väljer man långa tidsspann så är det riskfritt att ta ut svängarna. De ansvariga är sällan kvar på samma position efter 30 år. Dessutom trycks numera mycket lite på papper. Dagens digitala filer faller fort i glömska i datorns många mappar. För några decennier sedan trycktes det mesta. Vid en utresning i bokhyllan fann jag några "framtidrapporter" från Naturvårdsverket. I början av 1990-talet satt en grupp och funderade på "Hur ska Sverige må år 2020?". Växthuseffekten stod redan då överst på listan. När jag ögnar igenom texten så känns det som om den kunde varit skriven idag. Det är bara förordet som avslöjar att den skrevs för snart 30 år sedan.

Naturvårdsverket hade även en grupp som runt 1995 funderade över hur det framtida jordbruket skulle se ut 2021. Ett av målen var att det svenska jordbruket skulle kunna försörja landets befolkning med mat samt bedriva en omfattande energiodling som skulle ersätta fossila bränslen. Det är rätt intressant att man satte dessa mål i en tid då Sverige faktiskt var självförsörjande på ägg, griskött, matfågel, mjölkprodukter, spannmål och till 90 % på nötkött. Idag är det bara ägg, socker, morötter och spannmål som fortfarande nästan bara är svenskt. Hur kunde det bli så kan man undra när Sverige har stora möjligheter att producera mjölk och kött. Det är ingen fråga att lösa i en krönika, men mejeridisken avslöjar en del. Vårt grannland Finland tycks ha en bättre framtidstro och exporterar gärna mjölkprodukter till oss. Även vårt största mejeriföretag Arla är flitig importör av olika produkter som likväl kunde produceras på svensk mjölk och därmed hålla våra betesmarker öppna. För även om mjölkorna inte går på "naturbeten", så gör ofta deras avkommor det. Men uppenbarligen har svensk djurhållning inte klarat av konkurrensen efter EU-inträdet, trots sparsam antibiotikaanvändning och obligatorisk betesgång för kor, eller kanske på grund av. I rapporten som skrevs för några decennier sedan finns meningen: *Uthållig produktion av livsmedel, energigrödor och landskapsvärden förutsätter att de människor som skall arbeta med jordbruk får tillräckligt god lönsamhet i sina företag.* Tänk att en central miljömyndighet förstod detta då, men vad hjälpte det?

Fortfarande producerar svenskt lantbruk energi och protein som räcker till hela befolkningen och dessutom energi till motorer och hästar. Men vi har en fri handel där "billiga" varor exporteras och dyrare, ofta trendiga, varor importeras. Så räknar man i pengar så stämmer det att hälften av det vi äter är importerat, men vi skulle kunna mätta våra magar med egna produkter. Med draghjälp av myndigheter, handel och lantbrukets egna företag kunde det se annorlunda ut. Livsmedelsstrategin var nog tänkt att fylla den funktionen, men fortfarande, två år efter dess antagande, har den mest genererat massa ord i form av planer, strategier och mål. Svenskt lantbruk behöver konkret handling om visionerna ska bli verklighet.

Kersti Linderholm

agronomie doktor